

อิทธิพลของภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1*

THE INFLUENCE OF INSTRUCTIONAL LEADERSHIP ON TEACHERS' CLASSROOM ACTION RESEARCH UNDER NAKHON PHANOM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

วัชรพงษ์ คำวัน, ปรัชญา ธงพานิช*, สุมาลี ศรีพุทธรินทร์

Watcharapong Khamwan, Pratyia Thongpanit*, Sumalee Sriputtarin

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม นครพนม ประเทศไทย

Faculty of Education, Nakhon Phanom University, Nakhon Phanom, Thailand

*Corresponding author E-mail: p.thongpanit@npu.ac.th

*Tel: 095-539-9941

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการและการทำวิจัยในชั้นเรียน 2) เปรียบเทียบตัวแปรจำแนกตามสถานภาพและขนาดสถานศึกษา และ 3) ศึกษาอิทธิพลและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูสังกัด สพป.นครพนม เขต 1 จำนวน 260 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามออนไลน์ที่มีค่าความเชื่อมั่น ($\alpha = .94$) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนาและการวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการ ($M = 3.89$) และการทำวิจัยในชั้นเรียน ($M = 3.68$) โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผู้บริหารมีการรับรู้สูงกว่าครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 4.52$) และสถานศึกษาขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยการทำวิจัยสูงกว่าขนาดเล็กและขนาดกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 6.14$) สะท้อนให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้าง 3) โมเดลเส้นทางอิทธิพลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 2.45$, $df = 2$, $p = .293$, $CFI = 1.00$, $RMSEA = .029$) โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์การทำวิจัยในชั้นเรียนได้ร้อยละ 50.2 ($R^2 = .502$) ทั้งนี้ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอนมีอิทธิพลทางตรงสูงสุด ($\beta = .282$) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาศักยภาพครู ($\beta = .278$) และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ($\beta = .125$) ตามลำดับ ข้อค้นพบนี้ชี้ให้เห็นว่า ความสำเร็จของการทำวิจัยในชั้นเรียนขึ้นอยู่กับการบูรณาการวิจัยเข้าสู่ระบบการบริหารหลักสูตรอย่างเป็นรูปธรรม และการสร้างวัฒนธรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มากกว่าพึ่งพาเพียงการกำหนดวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ประสิทธิภาพการทำวิจัยในชั้นเรียน, การวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล, การบริหารจัดการหลักสูตร

Abstract

This research aims to 1) Study the level of academic leadership and classroom research, 2) Compare variables classified by status and size of educational institutions, and 3) Examine the influence and verify the consistency of the structural equation model of academic leadership affecting classroom research. The sample consists of administrators and teachers under the Nakhon Phanom Provincial Education Office, District 1. Nakhon Phanom District 1, with a sample size of 260 people obtained through stratified random sampling. The tool used was an online questionnaire with a reliability coefficient ($\alpha = .94$). Data were analyzed using descriptive statistics and path analysis. The research findings revealed that 1) The overall academic leadership ($M = 3.89$) and classroom research ($M = 3.68$) levels were high; 2) Administrators had significantly higher perceptions than teachers ($t = 4.52$), and large-sized institutions had significantly higher average research levels than small and medium-sized institutions ($F = 6.14$), reflecting structural inequalities; and 3) The path model was consistent with empirical data ($\chi^2 = 2.45$, $df = 2$, $p = .293$, $CFI = 1.00$, $RMSEA = .029$), collectively predicting 50.2% ($R^2 = .502$) of classroom research. The management of curriculum and instruction had the highest direct influence ($\beta = .282$), followed by teacher capacity development ($\beta = .278$) and vision setting ($\beta = .125$). These findings indicate that the success of classroom research depends on the concrete integration of research into the curriculum management system and the creation of a professional learning community culture, rather than solely relying on the vision setting of school administrators.

Keywords: Instructional Leadership, Classroom Action Research Effectiveness, Path Analysis, Curriculum Management

บทนำ

ท่ามกลางพลวัตความเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 การศึกษาถือเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนทุนมนุษย์ให้มีสมรรถนะเท่าทันต่อยุคดิจิทัลตามยุทธศาสตร์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ที่มุ่งเน้นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ความสำเร็จของยุทธศาสตร์ดังกล่าวขึ้นอยู่กับคุณภาพของครูซึ่งมิใช่เพียงผู้ถ่ายทอดความรู้ แต่ต้องยกระดับบทบาทสู่การเป็นครูนักวิจัย (Teacher as Researcher) ที่สามารถใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Action Research: CAR)

ในการแก้ปัญหาและพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ตาม กระทรวงศึกษาธิการ จะกำหนดมาตรฐานวิชาชีพให้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน แต่ในทางปฏิบัติ ครูจำนวนมากยังเผชิญอุปสรรคทั้งด้านทักษะ ความมั่นใจ และภาระงานที่ล้นมือ จนมองว่าการวิจัยเป็นเพียงภาระทางเอกสารมากกว่าเครื่องมือในการพัฒนาผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

จากการสำรวจสภาพปัญหาในเชิงปฏิบัติ พบว่า ครูส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในด้านการกำหนดปัญหาวิจัยที่สอดคล้องกับบริบทห้องเรียน การออกแบบเครื่องมือเก็บข้อมูลที่เหมาะสม การวิเคราะห์ข้อมูลอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และการนำผลวิจัยไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ครูบางส่วนยังขาดแรงจูงใจในการทำวิจัย เนื่องจากมองว่าการวิจัยเป็นเพียงภาระงานเพิ่มเติมที่ต้องทำเพื่อตอบสนองเกณฑ์วิทยฐานะ มิใช่เครื่องมือในการพัฒนาตนเองและผู้เรียน อีกทั้งผู้บริหารบางสถานศึกษายังขาดกลไกในการสนับสนุนและติดตามอย่างเป็นระบบ ทำให้การดำเนินงานขาดความต่อเนื่อง (Meesuk, P. et al., 2020); (Yusron, A. et al., 2023)

การจะเปลี่ยนผ่านบทบาทครูสู่การเป็นนักวิจัยที่มีคุณภาพได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุนเชิงบริหาร โดยเฉพาะ ภาวะผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leadership: IL) ของผู้บริหารสถานศึกษา งานวิจัยระดับนานาชาติของผู้วิจัยยืนยันตรงกันว่าภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมสูงสุดต่อประสิทธิผลของครูและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน โดย Hallinger, P. & Kovačević, J. ได้สังเคราะห์งานวิจัยจำนวน 22,361 บทความ ในช่วง 6 ทศวรรษ ยืนยันว่าภาวะผู้นำทางวิชาการยังคงเป็นโมเดลที่มีขนาดอิทธิพลสูงสุดต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน (Hallinger, P. & Kovačević, J., 2019) ขณะที่ Wu, H. & Shen, J. ได้วิเคราะห์ Meta-Meta-Analysis จาก 12 งานวิจัยอภิมาน พบค่าอิทธิพลเฉลี่ย $d = 0.34$ อย่างมีนัยสำคัญ (Wu, H. & Shen, J., 2022) สนับสนุนโดยผลการวิจัยล่าสุดของ Pietsch, M. et al. ใช้ IPD meta-analysis จาก 75 ประเทศ พบว่าความสัมพันธ์มีความแปรปรวนสูงข้ามบริบทวัฒนธรรม ซึ่งให้เห็นความจำเป็นในการศึกษาเชิงบริบทเฉพาะ ดังเช่นงานวิจัยนี้ ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำสูงจะเน้นการสร้างบรรยากาศทางวิชาการและการนิเทศติดตามที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สอดคล้องกับบริบทประเทศไทย (Pietsch, M. et al., 2025) กิริตา บุญศัพท์ และกล้า ทองขาว พบว่า บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นปัจจัยวิกฤตที่กระตุ้นให้เกิดนวัตกรรมและการตื่นตัวในการทำวิจัยของครู (กิริตา บุญศัพท์ และกล้า ทองขาว, 2563)

สำหรับบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ข้อมูลเชิงประจักษ์จากรายงานผลการดำเนินงานปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในหลายกลุ่มสาระวิชาต่ำกว่าเกณฑ์ และครูส่วนใหญ่ยังขาดแนวทางที่ชัดเจนในการใช้วิจัยเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1, 2566) อีกทั้งงานวิจัยของ Meesuk, P. et al. ในบริบทเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังชี้ให้เห็นว่า แม้การวิจัยในชั้นเรียนจะเป็นกลยุทธ์ที่ยั่งยืนในการพัฒนาวิชาชีพครู แต่ครูมักขาดการสนับสนุนทรัพยากรและการชี้แนะ (Mentoring) จากฝ่ายบริหารอย่างจริงจัง ทั้งนี้ แม้จะมีงานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับประสิทธิผลโรงเรียนในพื้นที่ใกล้เคียง (Meesuk, P. et al., 2020) เช่น ข้าวทิพย์ ที่สุกะ

ที่ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการในเขต 2 (ข้าวมัทพ์ ที่สุเกะ, 2564) และ อัญสิชา แสนภูมิ ที่ศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม แต่งานวิจัยส่วนใหญ่ยังเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง (Regression) ซึ่งยังไม่สามารถอธิบายกลไกเชิงสาเหตุที่ซับซ้อนได้ชัดเจน (อัญสิชา แสนภูมิ, 2565)

จากช่องว่างทางวิชาการดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาเส้นทางอิทธิพล (Path Analysis) ของภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยประยุกต์ใช้การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างผ่านโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และค้นหาตัวแปรส่งผ่านที่สำคัญ ผลการวิจัยนี้จะนำไปสู่ข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาสมรรถนะครูและการบริหารสถานศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่เข้มแข็งต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการและการทำวิจัยในชั้นเรียน จำแนกตามสถานภาพ และขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน และตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) รูปแบบการวิจัยแบบสำรวจ (Survey Research) มุ่งเน้นการตรวจสอบความตรงของโมเดลโครงสร้าง (Model Validation) โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ปีการศึกษา 2568 รวมทั้งสิ้น 2,594 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 260 คน โดยใช้เกณฑ์สัดส่วนหน่วยตัวอย่างต่อพารามิเตอร์อิสระ (Ratio of Cases to free Parameters) ในอัตราส่วน 20:1 เพื่อให้มั่นใจว่ามีอำนาจการทดสอบ (Power of Test) เพียงพอสำหรับการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

1.3 วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) ประกอบด้วย 1) การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดสถานศึกษา (เล็ก, กลาง, ใหญ่) เป็นชั้นภูมิเพื่อกระจายสัดส่วน และ 2) การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากรายชื่อ (Lottery Method) โดยในแต่ละชั้นภูมิจะทำการสุ่มสถานศึกษาตามสัดส่วนของประชากร จากนั้นจึงสุ่มเลือกผู้บริหาร

และครูจากสถานศึกษาที่ได้รับการคัดเลือก ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีการกระจายตัวอย่างเป็นสัดส่วนที่เหมาะสม ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ขนาดสถานศึกษา	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)
ขนาดเล็ก	1,076	104	40.00
ขนาดกลาง	1,010	85	32.70
ขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ	508	71	27.30
รวมทั้งสิ้น	2,594	260	100.00

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5-point Likert Scale) สร้างขึ้นจากการสังเคราะห์แนวคิดของ Hallinger, P. & Kovačević, J., Yusron, A. et al. แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไป 2) ภาวะผู้นำทางวิชาการ (5 ด้าน) และ 3) การทำวิจัยในชั้นเรียน (5 ด้าน) (Hallinger, P. & Kovačević, J., 2019); (Yusron, A. et al., 2023)

2.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ 1) ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยทางการศึกษา จำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 1 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.60 - 1.00 ทั้งนี้ ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.80 ได้รับการปรับปรุงสำนวนภาษาตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และ 2) ความเชื่อมั่น (Reliability) ทดลองใช้ (Try-out) กับครูในสังกัดพื้นที่ใกล้เคียงที่มีบริบทคล้ายคลึงกัน จำนวน 40 คน วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) พบว่า ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ ($\alpha = .94$) และด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ($\alpha = .93$) มีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่ยอมรับได้ที่ .70

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ (Online Survey) ในช่วงเดือนกันยายน - ตุลาคม 2568 ภายใต้การอนุมัติจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (Certificate of Approval ลำดับ 242/2568 เลขที่: HE24268) โดยผู้วิจัยขอหนังสือจากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม เพื่อแจ้งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ในฐานะหัวหน้าหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามไปยังผู้บริหารสถานศึกษาและครูของสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ระบบติดตามผลผ่านผู้ประสานงานประจำโรงเรียน (School Coordinators) เพื่อกระตุ้นการตอบกลับแบบ Real-time ทำให้ได้รับข้อมูลที่สมบูรณ์ครบถ้วน จำนวน 260 ฉบับ (Response Rate 100%) และผ่านการตรวจสอบความผิดปกติของข้อมูล (Data Cleaning) ก่อนการวิเคราะห์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติพื้นฐาน วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ตรวจสอบการแจกแจงปกติด้วยค่าความเบ้ (Skewness) และความโด่ง (Kurtosis) และตรวจสอบภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) ด้วยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation)

4.2 สถิติเปรียบเทียบ เปรียบเทียบความแตกต่างของตัวแปรด้วย t-test และ One-way ANOVA พร้อมทั้งคำนวณขนาดอิทธิพล (Effect Size) ด้วยค่า Cohen's d และ Eta-squared (η^2) เพื่อยืนยันขนาดความแตกต่างในทางปฏิบัติ

4.3 การวิเคราะห์โมเดล วิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้ตัวประมาณค่าแบบ MLR (Robust Maximum Likelihood) เพื่อจัดการกับข้อมูลที่อาจมีความเบ้ และประเมินความสอดคล้องของโมเดลด้วยดัชนีชี้วัดตามเกณฑ์ของ Wu, H. & Shen, J. ได้แก่ Chi-square (χ^2) ($p > .05$), CFI $> .95$, TLI $> .95$, RMSEA $< .05$ และ SRMR $< .05$ (Wu, H. & Shen, J., 2022)

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง อิทธิพลของภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา เพื่อศึกษาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และตรวจสอบการแจกแจงข้อมูลด้วยค่าความเบ้และความโด่ง ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของภาวะผู้นำทางวิชาการและการทำวิจัยในชั้นเรียน

ตัวแปร/รายด้าน	M	S.D.	Skew	Kurt	ระดับ
ภาวะผู้นำทางวิชาการ (IL)	3.89	0.47	-0.12	-0.45	มาก
1. การนิเทศ กำกับ และติดตามผล (IL5)	3.95	0.52	-0.21	-0.33	มาก
2. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ (IL3)	3.90	0.51	-0.15	-0.28	มาก
3. การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมาย (IL1)	3.88	0.55	-0.09	-0.41	มาก
4. การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพครู (IL4)	3.86	0.58	-0.11	-0.50	มาก
5. การบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน (IL2)	3.85	0.53	-0.18	-0.39	มาก
การทำวิจัยในชั้นเรียน (CAR)	3.68	0.50	-0.08	-0.22	มาก
1. การดำเนินการ (CAR3)	3.75	0.60	-0.14	-0.42	มาก
2. การวิเคราะห์ปัญหา (CAR1)	3.72	0.56	-0.05	-0.35	มาก
3. การวางแผน (CAR2)	3.69	0.58	-0.10	-0.30	มาก
4. การวิเคราะห์ข้อมูล (CAR4)	3.65	0.62	-0.07	-0.48	มาก
5. การนำผลไปใช้และเผยแพร่ (CAR5)	3.60	0.65	-0.02	-0.55	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.89$, $S.D. = 0.47$) โดยผู้บริหารให้ความสำคัญกับ ด้านการนิเทศกำกับติดตาม (IL5) สูงที่สุด ($M = 3.95$, $S.D. = 0.52$) ในขณะที่ ด้านการบริหารหลักสูตร (IL2) มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($M = 3.85$, $S.D. = 0.53$) ส่วน การทำวิจัยในชั้นเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.68$, $S.D. = 0.50$) โดยครูมีทักษะ ด้านการดำเนินการวิจัย (CAR3) สูงที่สุด ($M = 3.75$, $S.D. = 0.60$) แต่มีจุดอ่อนใน ด้านการนำผลไปใช้และเผยแพร่ (CAR5) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($M = 3.60$, $S.D. = 0.65$)

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการและการทำวิจัยในชั้นเรียน จำแนกตามสถานภาพ และขนาดสถานศึกษา

ผู้วิจัยเปรียบเทียบความแตกต่างของตัวแปรจำแนกตามสถานภาพและขนาดสถานศึกษา โดยใช้สถิติ t-test และ One-way ANOVA ผลการวิเคราะห์และอภิปรายผลปรากฏ ดังนี้

2.1 ความแตกต่างจำแนกตามสถานภาพ

ผลการเปรียบเทียบระหว่างผู้บริหารและครูผู้สอน ปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการและการทำวิจัยในชั้นเรียน จำแนกตามสถานภาพ

ตัวแปร/สถานภาพ	n	M	S.D.	t	df	p-value	Cohen's d	แปลผล
ภาวะผู้นำทางวิชาการ				4.52**	258	.000	0.70	ปานกลาง ค่อนข้างสูง
ผู้บริหาร	52	4.15	0.42					
ครูผู้สอน	208	3.82	0.48					
การทำวิจัยในชั้นเรียน				3.89**	258	.000	0.60	ปานกลาง ค่อนข้างสูง
ผู้บริหาร	52	3.92	0.45					
ครูผู้สอน	208	3.62	0.51					

** $p < .01$, t-test; Levene's Test $p > .05$, Cohen's d: .20 = น้อย .50 = ปานกลาง .80 = มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้บริหารและครูมีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในด้านภาวะผู้นำ ($t = 4.52$) และการทำวิจัยในชั้นเรียน ($t = 3.89$) โดยผู้บริหารมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าครูทั้งสองด้าน และมีขนาดอิทธิพล อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ($d = 0.70$ และ 0.60)

2.2 ความแตกต่างจำแนกตามขนาดสถานศึกษา ผลการเปรียบเทียบระหว่างขนาดสถานศึกษา (เล็ก, กลาง, ใหญ่) ปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของภาวะผู้นำทางวิชาการและการทำวิจัยในชั้นเรียน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา (One-way ANOVA)

ตัวแปร/แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value	η^2	คู่ที่แตกต่าง (Scheffé)
ภาวะผู้นำทางวิชาการ						0.043	
ระหว่างกลุ่ม	4.82	2	2.41	5.82**	.003	(ปานกลาง ค่อนข้างน้อย)	ใหญ่ > เล็ก*, ใหญ่ > กลาง*
ภายในกลุ่ม	106.35	257	0.41				
รวม	111.17	259					

** $p < .01$, * $p < .05$; η^2 (Eta-squared) .01 = น้อย .06 = ปานกลาง .14 = มาก

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของภาวะผู้นำทางวิชาการและการทำวิจัยในชั้นเรียน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา (One-way ANOVA) (ต่อ)

ตัวแปร/แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value	η^2	คู่ที่แตกต่าง (Scheffé)
การทำวิจัยในชั้นเรียน						0.046	
ระหว่างกลุ่ม	5.15	2	2.57	6.14**	.002	(ปานกลาง ค่อนข้างน้อย)	ใหญ่ > เล็ก*, กลาง > เล็ก*
ภายในกลุ่ม	107.82	257	0.42				
รวม	112.97	259					

** $p < .01$, * $p < .05$; η^2 (Eta-squared) .01 = น้อย .06 = ปานกลาง .14 = มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ขนาดสถานศึกษาส่งผลต่อระดับภาวะผู้นำทางวิชาการและการทำวิจัยในชั้นเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 5.82$ และ 6.14) โดยมีขนาดอิทธิพล (η^2) อยู่ที่ร้อยละ 4.3 และ 4.6 ตามลำดับ ซึ่งถือเป็นระดับปานกลางค่อนข้างน้อย ผลการทดสอบรายคู่ (Scheffé) พบว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลาง

3. ผลการศึกษาค่าสัมประสิทธิ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน และตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผู้วิจัยวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลและขนาดอิทธิพลของตัวแปร โดยมีผลการวิจัย ดังนี้

3.1 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล จากการปรับแก้โมเดลโดยพิจารณาค่าดัชนีปรับแก้ (Modification Indices) พบว่า โมเดลสุดท้ายมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดีมาก (Good Fit) โดยมีค่าดัชนีชี้วัด ดังนี้ $\chi^2 = 2.45$, $df = 2$, $p = .293$ ($p > .05$); CFI = 1.00, TLI = 0.99 ($> .95$); RMSEA = 0.029, SRMR = 0.015 ($< .05$)

3.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล ผลการวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลของตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน ($R^2 = .502$) ปรากฏดังตารางที่ 5 และภาพที่ 2 ภาพประกอบโมเดลเส้นทางอิทธิพลของภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน

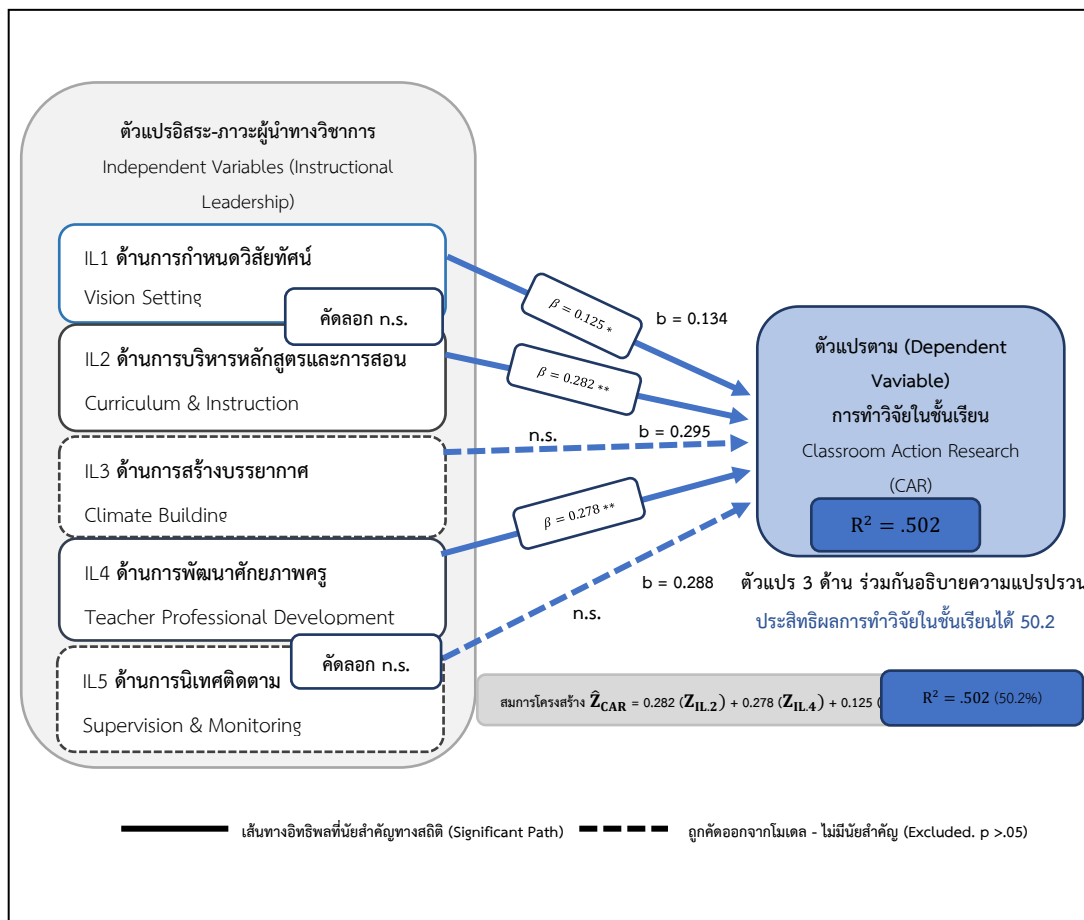
เส้นทางอิทธิพล (Paths)	b (S.E.)	β (StdYX)	t-value	p-value
การทำวิจัยในชั้นเรียน (CAR) ON				
1. ด้านการบริหารหลักสูตร (IL2)	0.295 (0.054)	0.282	5.462**	.000
2. ด้านการพัฒนาศักยภาพครู (IL4)	0.288 (0.052)	0.278	5.538**	.000
3. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ (IL1)	0.134 (0.061)	0.125	2.196*	.029
Constant (Intercept)	1.124 (0.185)	-	6.075**	.000

** $p < .01$, * $p < .05$; $R^2 = .502$

จากตารางที่ 5 พบว่า ตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการทั้ง 3 ด้าน สามารถร่วมกันพยากรณ์ความแปรปรวนของการทำวิจัยในชั้นเรียนได้ร้อยละ 50.2 ($R^2 = .502$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีการอภิปรายผล

เรียงตามลำดับขนาดอิทธิพล ดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน (IL2) มีอิทธิพลทางตรงสูงสุด ($\beta = 0.282$) ส่วนตัวแปร ด้านการสร้างบรรยากาศ (IL3) และ ด้านการนิเทศติดตาม (IL5) ถูกตัดออกจากโมเดลสุดท้ายตามเกณฑ์การปรับแก้โมเดล (Model Modification) เนื่องจาก พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$)

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุเพื่อตรวจสอบอิทธิพลของภาวะผู้นำทางวิชาการ (ตัวแปรพยากรณ์ 5 ด้าน) ที่มีต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู (ตัวแปรเกณฑ์) ปรากฏผลการทดสอบโมเดลเส้นทางอิทธิพลเชิงประจักษ์ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โมเดลเส้นทางอิทธิพลของภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน

จากภาพที่ 1 และผลการวิเคราะห์สมการถดถอย พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยตัวแปรองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการทำวิจัยในชั้นเรียนได้ร้อยละ 50.2 ($R^2 = .502$) ทั้งนี้ มีตัวแปรอิสระเพียง 3 ด้านที่ส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเข้าสู่สมการเรียงลำดับตามค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐาน (β) จากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน (IL2) ($\beta = 0.282$, $p < .01$) ด้านการพัฒนาศักยภาพครู (IL4) ($\beta = 0.278$, $p < .01$) และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์

(IL1) ($\beta = 0.125, p < .05$) ตามลำดับ ในขณะที่ด้านการสร้างบรรยากาศ (IL3) และด้านการนิเทศติดตาม (IL5) ไม่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงถูกคัดออกจากโมเดล

ข้อค้นพบนี้สะท้อนนัยสำคัญทางวิชาการว่า การขับเคลื่อนนโยบายการทำวิจัยในชั้นเรียนให้เกิดประสิทธิผล และยั่งยืนนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถพึ่งพาเพียงการกำหนดวิสัยทัศน์หรือการนิเทศแบบดั้งเดิม แต่ต้องให้ความสำคัญสูงสุดกับการบูรณาการกระบวนการวิจัยเข้าเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการหลักสูตร (Curriculum Management) ควบคู่ไปกับการลงทุนพัฒนาสมรรถนะและศักยภาพของครู (Capacity Building) อย่างเป็นทางการ

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง อิทธิพลของภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 อภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

1.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการ (IL)

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.89, S.D. = 0.47$) การที่ผู้บริหารเน้นการนิเทศติดตาม (IL5) สูงกว่าการพัฒนาหลักสูตร (IL2) และศักยภาพครู (IL4) แสดงถึงการยึดติดกับบทบาทผู้ตรวจสอบ (Inspector) มากกว่า ผู้นำทางวิชาการที่เน้นการปฏิบัติจริง สอดคล้องกับปรัชญา ธงพานิช และคณะ พบว่า ผู้บริหารไทยมักให้ความสำคัญกับการกำกับตามนโยบายมากกว่าการส่งเสริมการเรียนรู้เชิงลึก (Deep Learning) (ปรัชญา ธงพานิช และคณะ, 2566) และ Yusron, A. et al. ที่ชี้ว่าการนิเทศที่ขาดการสนับสนุนทรัพยากรอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม คือ อุปสรรคสำคัญของการปฏิรูปการสอนในบริบทเอเชีย (Yusron, A. et al., 2023)

1.2 การทำวิจัยในชั้นเรียน (CAR)

ผลการวิจัยพบว่า การทำวิจัยในชั้นเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.68, S.D. = 0.50$) การที่ครูมีคะแนนด้านการดำเนินการ (Action) สูง แต่ต่ำในด้านการเผยแพร่ (Utilization) สะท้อนว่าการวิจัยยังถูกมองเป็นเพียงภาระงาน เพื่อตอบสนองเกณฑ์วิทยฐานะ มากกว่าเป็นเครื่องมือพัฒนาผู้เรียนอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับ Estiani, S. W. & Hasanah, E. ที่ระบุว่าครูมักขาดความมั่นใจในการนำเสนอผลงานหากผู้บริหารขาดบทบาทการเป็น พี่เลี้ยง (Mentor) และขาดการสร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Sharing Space) (Estiani, S. W. & Hasanah, E., 2022)

ทั้งนี้ คะแนนเฉลี่ยของการทำวิจัย ($M = 3.68$) ที่ต่ำกว่าภาวะผู้นำ ($M = 3.89$) ชี้ให้เห็นว่านโยบายของผู้บริหารยังส่งผลไปไม่ถึงกับการปฏิบัติงานจริงในชั้นเรียน ซึ่งสนับสนุนข้อค้นพบของ กนกวรรณ สอนพิมพ์พ้อ และคณะ ดังนั้น การยกระดับคุณภาพงานวิจัยจึงต้องอาศัยการเปลี่ยนบทบาทผู้บริหารจากการสั่งการ เป็นผู้สร้างวัฒนธรรมการสืบสอบ (Inquiry Culture) และอำนวยความสะดวกในการทำงานร่วมกัน (Collaboration) (กนกวรรณ สอนพิมพ์พ้อ และคณะ, 2568)

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการและการทำวิจัยในชั้นเรียน จำแนกตามสถานภาพ และขนาดสถานศึกษา

2.1 ความแตกต่างจำแนกตามสถานภาพ ปรากฏการณ์นี้สะท้อน ช่องว่างของการรับรู้ (Perceptual Discrepancy) ที่ชัดเจน สอดคล้องกับแนวคิดของ Liu, S. & Hallinger, P. ที่อธิบายว่า ผู้บริหารมักมองภาพความสำเร็จผ่านมุมมองเชิงนโยบาย ว่าตนได้สั่งการและสนับสนุนแล้ว ในขณะที่ครูมองผ่านมุมมองหน้างานจริงที่ยังสัมผัสถึงปัญหาการขาดแคลนทรัพยากร (Liu, S. & Hallinger, P., 2024) ความไม่สอดคล้องนี้ยืนยันข้อค้นพบของ ศศิธร พิมพ์แก้ว และกัญญ์รัชการย์ เลิศอมรศักดิ์ ที่ระบุว่า ผู้บริหารสถานศึกษาไทยมักให้ความสำคัญกับการบริหารเชิงโครงสร้างมากกว่าการลงมือปฏิบัติร่วมกับครู ทำให้เกิดภาวะที่ผู้บริหารคิดว่าพอ แต่ครูรู้สึกว่าการขาด (ศศิธร พิมพ์แก้ว และกัญญ์รัชการย์ เลิศอมรศักดิ์, 2567)

2.2 ความแตกต่างจำแนกตามขนาดสถานศึกษา ข้อค้นพบนี้สะท้อนภาพ ความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้าง (Structural Disparity) ของการบริหารงานวิชาการในบริบทพื้นที่ ดังนี้ ในโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้บริหารมักต้องรับผิดชอบงานบริหารทั่วไปและงานธุรการจนล้นมือ ทำให้ขาดเวลาในการนิเทศติดตามงานวิชาการอย่างลึกซึ้ง สอดคล้องกับ นิตยกันต์ บุญเกื้อ และคณะ ที่พบว่า ภาระงานที่มากเกินไปเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการแสดงบทบาทผู้นำทางวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก ความได้เปรียบของโรงเรียนขนาดใหญ่ คือ การมีระบบหัวหน้ากลุ่มสาระฯ หรือหัวหน้างานวิชาการที่เข้มแข็ง ซึ่งทำหน้าที่เป็น โช้ช้อกลาง ในการขับเคลื่อนนโยบายการวิจัยสู่การปฏิบัติ (นิตยกันต์ บุญเกื้อ และคณะ, 2566) ตามแนวคิดของ Shaked, H. ในขณะที่โรงเรียนขนาดเล็กขาดกลไกนี้ ทำให้การขับเคลื่อนนโยบายมักหยุดชะงักที่ตัวผู้บริหาร (Shaked, H., 2024) สอดคล้องกับงานวิจัยในพื้นที่ของ อรุมา ไกล่ฝน และคณะ ที่ระบุว่าความพร้อมด้านงบประมาณและบุคลากรในโรงเรียนขนาดใหญ่ ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้และการทำวิจัย (อรุมา ไกล่ฝน และคณะ, 2566) ตามข้อเสนอแนะของ พรณิษา ทองดี และโสภา อำนวยรัตน์ โดยตั้งศักยภาพครูแกนนำจากโรงเรียนขนาดใหญ่มาเป็นพี่เลี้ยงให้กับครูโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อลดช่องว่างคุณภาพการศึกษาและการวิจัยให้แคบลง (พรณิษา ทองดี และโสภา อำนวยรัตน์, 2567)

3. ผลการศึกษาอิทธิพลของภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน และตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลที่ค้นพบนี้หักล้างความเชื่อเดิมที่มักให้ความสำคัญกับวิสัยทัศน์เป็นอันดับแรก โดยชี้ให้เห็นว่า การวิจัยในชั้นเรียน จะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อผู้บริหารเชื่อมโยงกระบวนการวิจัยเข้ากับการปฏิบัติการสอนจริง (Curriculum-embedded) ที่พบว่า ผู้นำที่ประสบความสำเร็จ คือ ผู้ที่เน้นการอำนวยความสะดวกในกระบวนการเรียนรู้ (Facilitation of Instruction) หากแยกงานวิจัยออกจากงานสอนครูจะมองว่าเป็นเพียงภาระงานส่วนเกิน ด้านการพัฒนาศักยภาพครู (IL4) มีอิทธิพลรองลงมา ($\beta = 0.278$) ผลการวิจัยนี้ยืนยันว่าลำพังเพียงการมอบหมายนโยบายไม่สามารถขับเคลื่อนการวิจัยได้ หากขาดกระบวนการพัฒนาวิชาชีพที่เข้มแข็ง สอดคล้องกับ Yusron, A. et al. ที่ระบุตรงกันว่า ความล้มเหลวของการทำวิจัยในชั้นเรียนในบริบทเอเชีย เกิดจากการขาดการสนับสนุนทรัพยากรและการอบรมเชิงปฏิบัติการ ผู้บริหารจึงต้องเปลี่ยนบทบาทมาเป็นพี่เลี้ยงทางวิชาการที่ช่วยสะท้อนคิด (Reflect) ร่วมกับครู และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ (IL1) มีอิทธิพลน้อยที่สุด ($\beta = 0.125$)

แม้จะมีนัยสำคัญทางสถิติ สิ่งนี้สะท้อนว่าวิสัยทัศน์เป็นเพียงจุดเริ่มต้นแต่ไม่ใช่ กลไกขับเคลื่อนหลัก (Driving Mechanism) (Yusron, A. et al., 2023) สอดคล้องกับแนวคิดของ กิริตา บุญศัพท์ และกล้า ทองขาว ที่เสนอว่าผู้บริหารยุคใหม่ต้องก้าวข้ามจากการเป็นผู้นำเชิงสัญลักษณ์ หรือนักสั่งการตามวิสัยทัศน์ มาเป็นผู้นำเชิงปฏิบัติการ (Practical Support) ที่ลงมือสนับสนุนครูหน้างานอย่างแท้จริง (กิริตา บุญศัพท์ และกล้า ทองขาว, 2563)

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า แม้ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการและการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยรวมจะอยู่ในระดับมาก ทว่าในทางปฏิบัติกลับเผชิญกับช่องว่างการรับรู้ที่ผู้บริหารประเมินความสำเร็จสูงกว่าครูผู้ปฏิบัติ ตลอดจนประจักษ์ถึงความเหลื่อมล้ำทางวิชาการที่สถานศึกษาขนาดใหญ่มีความเข้มแข็งกว่าขนาดเล็กอย่างชัดเจน ประกอบกับกระบวนการนิเทศที่ยังคงยึดติดกับการตรวจสอบเอกสาร ส่งผลให้การนำผลวิจัยไปใช้แก้ปัญหาผู้เรียนอยู่ในระดับต่ำสุด ทั้งนี้ ข้อค้นพบจากโมเดลเส้นทางอิทธิพล ($R^2 = .502$) ได้ห้หลักแนวคิดดั้งเดิมโดยชี้ชัดว่า ความสำเร็จของการวิจัยในชั้นเรียนมิได้พึ่งพาการกำหนดวิสัยทัศน์เป็นปัจจัยหลัก (อิทธิพลน้อยสุด, $\beta = 0.125$) หากแต่ถูกขับเคลื่อนอย่างมีนัยสำคัญผ่านการบริหารจัดการหลักสูตรและการพัฒนาศักยภาพครู (อิทธิพลสูงสุด, $\beta = 0.282$) จากผลเชิงประจักษ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติให้หน่วยงานต้นสังกัดและผู้บริหารสถานศึกษาปรับกระบวนการนิเทศแบบร่วมมือ (Collaborative Supervision) และเปลี่ยนบทบาทผู้บริหารสู่การเป็นพี่เลี้ยงทางวิชาการ (Academic Mentor) ควบคู่กับการสร้างเครือข่ายโรงเรียนพี่เลี้ยงเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ตลอดจนส่งเสริมการวิจัยที่ฝังแน่นในหลักสูตร โดยสนับสนุนทรัพยากรและปรับกลไกการนำเสนอผลงานสู่การขับเคลื่อนผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ต่อผู้เรียนมากกว่าความสมบูรณ์ของเอกสาร พร้อมทั้งนำข้อมูลย้อนกลับจากครูมาประเมินผู้บริหารเพื่อลดช่องว่างการรับรู้ สำหรับทิศทางการวิจัยในอนาคต ควรขยายผลสู่การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อเจาะลึกปมเหตุของช่องว่างการรับรู้ นำตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงไปต่อยอดเป็นงานวิจัยและพัฒนา (R&D) เพื่อสร้างนวัตกรรมการนิเทศ ตลอดจนขยายบริบทการศึกษาไปยังระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา รวมถึงเพิ่มตัวแปรเชิงพฤติกรรมศาสตร์ อาทิ วัฒนธรรมองค์กร ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และถอดบทเรียนแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) เพื่อสร้างความสมบูรณ์ให้แก่องค์ความรู้ในการขับเคลื่อนการวิจัยในชั้นเรียนอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ สอนพิมพ์พอ และคณะ. (2568). ปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 14(53), 34-45.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพครู. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- กิริตา บุญศัพท์ และกล้า ทองขาว. (2563). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3. วารสารสุทธิปริทัศน์, 34(112), 220-241.
- ข้าวทิพย์ ทีสุภะ. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อผลสำเร็จในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นิตยกันต์ บุญเกื้อ และคณะ. (2566). ภาวะผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2. Journal of MCU Nakhondhat, 10(10), 49-61.
- ปรัชญา ธงพานิช และคณะ. (2566). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง. Journal of Roi Kaensarn Academi, 8(9), 560-576.
- พรรณนิษา ทองดี และโสภา อำนวยรัตน์. (2567). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 12(1), 65-80.
- ศศิธร พิมพ์แก้ว และกัญญ์รัชการย์ เลิศอมรศักดิ์. (2567). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรีเขต 1. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 35(3), 49-64.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1. (2566). รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. กลุ่มนโยบายและแผน. เรียกใช้เมื่อ 10 มิถุนายน 2568 จาก <https://www.nkpedu1.go.th/>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- อรอุมา ไกล่ฝน และคณะ. (2566). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. Journal of Graduate School Sakon Nakhon Rajabhat University, 20(89), 79-91.
- อัญสิลา แสนภูมิ. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Estiani, S. W. & Hasanah, E. (2022). Principal's leadership role in improving teacher competence. Nidhomul Haq: Jurnal Manajemen Pendidikan Islam, 7(2), 229-241. <https://doi.org/10.31538/ndh.v7i2.2281>.

- Hallinger, P. & Kovačević, J. (2019). A bibliometric review of research on educational administration: Science mapping the literature, 1960 to 2018. *Review of Educational Research*, 89(3), 335-369. <https://doi.org/10.3102/0034654319830380>.
- Liu, S. & Hallinger, P. (2024). The effects of instructional leadership, teacher responsibility and procedural justice climate on professional learning communities: A cross-level moderated mediation examination. *Educational Management Administration and Leadership*, 52(3), 556-575. <https://doi.org/10.1177/17411432221089185>.
- Meesuk, P. et al. (2020). Classroom action research-based instruction: The sustainable teacher professional development strategy. *Journal of Teacher Education for Sustainability*, 22(1), 98-110. <https://doi.org/10.2478/jtes-2020-0008>.
- Pietsch, M. et al. (2025). Putting the instructional leadership-student achievement relation in context: A meta-analytical big data study across cultures and time. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 47(1), 147-173. <https://doi.org/10.3102/01623737231197434>.
- Shaked, H. (2024). Enabling factors of instructional leadership in subject coordinators. *Journal of Educational Administration*, 62(2), 239-254. <https://doi.org/10.1108/JEA-09-2023-0223>.
- Wu, H. & Shen, J. (2022). The association between principal leadership and student achievement: A multivariate meta-meta-analysis. *Educational Research Review*, 31, 100357. <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2021.100423>.
- Yusron, A. et al. (2023). The impact of classroom action research (CAR) and innovation on teacher professionalism: An intervention of competence. *Jurnal Informatika Ekonomi Bisnis*, 5(2), 562-570. <https://doi.org/10.37034/infec.v5i2.594>.